

ELEMENTI ZAVIČAJA

O 10. OBLJETNICI SMRTI MILANA - MIKANA KRMPOTIĆA

*N*alazimo se, doista, pred jednim paradoksom. U povijesti naše novije kulture to je sasvim poznato: postoji literatura koju prihvaćamo, a da nema svoju kritiku. Kada kažemo da nema kritike koja je prati, onda ne mislimo i ne želimo podcjenjivati napore pojedinaca koji pomažu da ona saživi.

Pogriješno je u svakom slučaju negirati kajkavsku poeziju. Ako je na taj način poopćavamo s "popevkama"- znači da je presadujemo čisto iz književnih mjerila. Ako se znade da je književnost jedan oblik života, onda nećemo pogriješiti kad kažemo da elementi zavičaja presudno djeluju na život pjesnika i uopće na "dimenziju stvari", glede izoštravanja vlastitoga lirskog pogleda na kajkavštinu. Nu, taj pogled mora znati naći svezu sa živom kajkavskom riječju kao što je to nekada bio slučaj na početku 20. stoljeća u literaturi koja ne tapka s klišejima kajkavskoga narodnog pjesništva, nego traži kucaj bila u stvaranju novih kulturnih vrednota.

Krmpotić je, dakle, potpuno jasan, i to u živoj kajkavštini, u živom elementu zavičaja kao i samosvijesti koja se trudi da bude sposobna za verifikaciju književnosti. Naime, riječi se ne rađaju iz "krčenja" datog, poznatog vremenskog gibanja, nego iz konkretne okosnice pjesnikove unutrašnjosti s dubokim komponentama autohtognog izraza u misiji kajkavske riječi.

U svojoj pjesmi "Zvezde" govori ovako:

*Vu **kmico** zgasnol den se je,
za bregom **sonce** spi.
Na nebu kresnic **jezero**,
čez celo noć blešči.*

*Tak dalko zlate **zvezde** so,
tak rad bi k njimi ja.
Mort gore drugi **život** je,
za togu se ne zna.*

*Al kam god prešel, togu mi
ne dene nišče dol.
Na zemli ostal rajši bom
i gotal svojo **bol**.*

Sušinski, svako vrijeme ostaje sa svojom hipotezom, teorijom i svojim utiskom. I zacijelo, nikakvo vrijeme neće ostati bespredmetno jer je dokazano da kajkavski dijalekt genetički pripada hrvatskoj jezičnoj grani. Stvaralaštvo je nužno svakom živom jeziku. Elementi zavičaja u kajkavskoj riječi nisu rijedak povod za transponiranje literarnih poruka i kroz "Podravske zapise" **Vinka Česija** koji na stranici "Večernjeg lista" osmišljava elemente zavičaja iz perspektive vremena ("Deždi opanu, steze **smusaju**; rode se na rafunge **rihčeju**... A kaplica kak kaplica: plavokosa iliti poblajhana (bela) i tamnokosa (crna) muška (suha) i ženska (slatka) ... **Gdo** stega hoće ziti van - taj osel je i zgubidan... Beli se oblak niše. Sonce i zemla diše!").

Tu su perspektive tradicije koja je duboka žudnja u rađanju kajkavštine, osjećaja jezika i osjetilnost zavičaja. Jednom riječju - nije to otkriće POČETKA.

Ni jedna ljudska djelatnost ne može mimoći svoje vrijeme, senzibilitet, političku klimu, ideale epohe, srušene ideale, unutarnju skalu riječi bez obzira koliko teškim anahronizmima prekrivali najbližu stvarnost. Kao kajkavski izraz u ovoj oblasti nismo, dakle, uvjetno primili bogati stvaralački opus **Milana Krmpotića**. Inverzije riječi pokreću metaforičnost do slojevite perceptivne afirmacije životnosti. "Poetsko selo", kako je znao reći Milan Krmpotić, estetski je medij kroz koje progovara fenomen balada u jedan glas. Njegovi životni protivnici (u "književnokritičkom smislu") otpisat će svoje bezvrijedne megalomanije i priznati izražajno-poetski doseg koji je estetski osmišljen u svakoj konkretnoj njegovoj kajkavskoj pjesmi.